

ТІСТОПРИГОТУВАЛЬНИЙ АГРЕГАТ З БРОДІННЯМ НАПІВФАБРИКАТІВ НА КОНВЕЄРІ

О.КОВАЛЬОВ, кандидат технічних наук,
доцент

С.ЦЮПКА, асистент

А.МАРТИНЕНКО, головний конструктор
Національний університет харчових
технологій

Н.ОЛІЙНИК, кандидат технічних наук,
доцент

Полтавський університет
споживчої кооперації України

Досвід експлуатації тістоприготувального обладнання в хлібопекарській галузі дає змогу по-справжньому оцінити його конструктивні, технологічні та експлуатаційні показники за різних умов виробництва. Тож він необхідний для вдосконалення створеного і розробки нового, ефективнішого устаткування.

Тістоприготувальні агрегати безперервної дії відносять до безперервно-поточних, в яких опару (закваску) і тісто замішують постійно або порційно. Бродять напівфабрикати в нерухомих місткостях великого об'єму, де їх постійно перемішують під дією сили тяжіння чи механічно. У промисловості також застосовують порційно-поточні тістоприготувальні агрегати і комплекси, в яких опару і тісто замішують порційно, а бродять вони в місткостях, установлених на конвеєрі.

В агрегатах безперервної дії ХТР, И8-ХАГ-6 і И8-ХТА замішують тісто на густих чи рідких опарах для виробництва арнаута "Київський", паляниці "Українська", хліба "Пшеничний" подовий і батонів. Опару й тісто замішують в машинах безперервної дії типу Х-12, Х-26 чи Т-108. Бродить опара протягом 180 - 300 хв. у U-подібних місткостях, у бункерах над ділильниками та тістоспусках. Тривалість бродіння - в основному 40 - 90 хв.

Бродіння напівфабрикатів супроводжується низкою фізичних, колоїдних, біохімічних та інших перетворень, внаслідок яких вони набувають певної структури, а також накопичуються ароматичні, смакові та інші речовини. У процесі бродіння опара й тісто значною мірою змінюють щільність внаслідок накопичення газів, які виділяються при життєдіяльності мікроорганізмів. Газоподібні

продукти (вуглекислота, спирт, молочна кислота та ін.) надають тісту специфічного смаку й запаху. Напівфабрикати транспортують шнековими живильниками по трубопроводах. При цьому порушується структура напівфабрикатів, істотно підвищується їх температура, що негативно позначається на якості готової продукції.

Для бродіння рідких опар при двофазному приготуванні тіста з пшеничного борошна чи рідких заквасок для житньо-пшеничного тіста можна використовувати малогабаритний багатосекційний агрегат для безперервного бродіння рідких опар. Розроблений він науковими співробітниками НУХТу під керівництвом О.Т.Лісовенка і зветься "Потік". Агрегат складається з безперервно діючої машини інтенсивної дії И8-ХТМ, вібраційного дозатора борошна і двокомпонентної дозувальної станції рідких компонентів.

Рідка опара бродить у лоткоподібній місткості "Потік". Розділений він перегородками на п'ять відсіків. Між двома сусідніми перегородками утворюється переливний канал, яким безперервно переливається і перемішується маса у відсіках. Бродильна місткість агрегата для рідкої опари компактна і зручна в обслуговуванні, а наявність водяної оболонки дає змогу регулювати інтенсивність бродіння і проводити охолодження при тимчасовій зупинці лінії.

У цьому агрегаті бродильна місткість повнопроточна з регульованою тривалістю бродіння, робота його повністю механізована та автоматизована. Один з недоліків - налипання напівфабрикату на стінках секції під час його перетікання переливним каналом.

Агрегат марки Ш2-ХТМ, розроблений НВО "Хлібпром", - це комплекс машин і апаратів, з'єднаних в єдину технологічну лінію із системою керування. До його складу входить апарат для бродіння опари, тістомісильний агрегат, гвинтовий змішувач, конвеєр для тіста, обслуговуючий майданчик та дві станції дозування рідких компонентів Ш2-ХДМ.

Воду і суспензію дріжджів подають у першу станцію дозування рідких компонентів. Далі вони надходять у гвинтовий змішувач, куди подають і борошно. У змішувачі в безперервному режимі виконують три операції: дозування борошна, ін-

Порівняльні технічні характеристики тістоприготувальних агрегатів

Показники	ХТР (опарний)	И8-ХАГ-6	"ПОТІК"	Конвеєрний тістоприготувальний агрегат
Продуктивність, т/добу	15 - 30	14	28	35
Об'єм місткості, м ³	4,456	6	2	2,52
Потужність електродвигуна, кВт	10,6	13,0	2,5	2,25
Габаритні розміри, мм	7392 x 16100 x 1861	6900 x 4500 x 3080	4000 x 1400 x 1200	3550 x 1200 x 560

тенсивне змішування рідкої опари та нагнітання одержаної суміші трубопроводом в агрегат для бродіння опари. Виброджений напівфабрикат насосом подають у тістомісильну машину, звідки тісто у вигляді суцільного джгута конвеєром відводять у бункер тістоділильника.

До основних недоліків агрегатів, що нині випускають, належать нестабільність властивостей опари, надмірний механічний вплив на опару і тісто та завеликі енерговитрати під час транспортування їх трубами, налипання напівфабрикатів на стінках бродильної місткості, незручність при зачищенні та трудомісткість санітарної обробки транспортних труб і шнекових живильників.

У запропонованому нами тістоприготувальному агрегаті бродять напівфабрикати на конвеєрі (див. рис.). Агрегат працює за двофазною технологічною схемою тістоприготування.

Для змішування опари з дозатора 1 подають борошно. Воду і розчин дріжджів дозує станція 2. Змішують компоненти в тістомісильній машині інтенсивної дії 3. Замішана опара машини самовільним потоком надходить на конвеєр 5, де виброджується та переміщується. Датчики 4 і 6, установлені на конвеєрі, контролюють відповідно вологість замішаної опари та кислотність вибродженої. Виброджений напівфабрикат подають у проміжний бункер 7, оснащений шиберною заслінкою для замірювання кількості готової опари.

Замішують тісто в тістомісильній машині інтенсивної дії 11, куди подають борошно з дозатора 9, додаткові компоненти згідно з рецептурою з дозаторів 10, а також трубопроводом 8 насосом перекачують виброджену опару. Тісто виброджується та переміщується на конвеєрі 13, який оснащено датчиками для контролю вологості 12 і кислотності тіста 14. Виброджене тісто подають у проміжний бункер 15, звідки відводять стрічковим конвеєром 16 у бункер тістоподільної машини.

Конвеєри для бродіння опари й тіста складаються з транспортувальної стрічки, натягнутої на приводний і натяжний вали, стінок, обклеєних стрічкою з антиадгезійними властивостями, що запобігає налипанню напівфабрикату. На місці з'єднання стінок конвеєра і стрічки є прямокутний отвір, у який вставляють пружний елемент для ущільнення, що унеможливує витікання напівфабрикату крізь стінки конвеєра під час бродіння.

Технічні характеристики конвеєра для бродіння опари і тіста:

* об'єм конвеєра V залежно від відстані між валами L : $L, \text{ м}$ 2,4 3,6 4,8 6,0;
 $V, \text{ м}^3$ 1,32 1,98 2,64 3,30;

* тривалість бродіння опари і тіста $\tau = 0,45 - 4,5$ год. Регулюють її швидкістю руху стрічки з допомогою частотного перетворювача;

* габаритні розміри: 3550x1200x560 мм;

* потужність електродвигуна - 2,25 кВт.

У таблиці наведено порівняльні технічні характеристики описаних тістоприготувальних агрегатів. Як бачимо, конвеєрний тістоприготувальний агрегат має якісні технічні показники. У цьому агрегаті опара й тісто не зазнають надмірного механічного впливу під час транспортування, що позитивно позначається на їхній якості, а, відповідно, і якості готових виробів.

Застосування цього агрегату забезпечує рівномірне бродіння маси. Застійних зон, що характеризуються показниками кислотності, по ширині конвеєра немає, завдяки чому властивості вибродженої опари стабільні. Переміщення опари в процесі бродіння на конвеєрі поліпшує умови живлення клітин дріжджів, активізуючи їхню життєдіяльність на подальших етапах технологічного процесу. В тісті, приготовленому на цьому обладнанні, процес визрівання забезпечує необхідні зміни білкової фракції, накопичення водорозчинних речовин, а відтак і належну якість хлібопекарських виробів - більший об'єм, розвинуту пористість. Датчики, якими оснащено агрегат, дають змогу повною мірою контролювати хід технологічного процесу.

Слід відмітити також інші переваги нового устаткування: агрегат компактний, легко миється, зручний в обслуговуванні, займає невелику площу. Використане в агрегаті обладнання дає змогу в широких межах регулювати продуктивність його роботи, а отже, й гнучко реагувати на зміну попиту на продукцію.

Використана література

1. Головань Ю.П., Ильинский Н.А. Технологическое оборудование хлебопекарных производств. - М.: Агропромиздат, 1998. - 382 с.
2. Дробот В.І. Технологія хлібопекарського виробництва. - К.: Логос, 2002. - 365 с.
3. Лісовенко О.Т. Технологічне обладнання хлібопекарських і макаронних виробництв. - К.: Наук. думка, 2000. - 283 с.

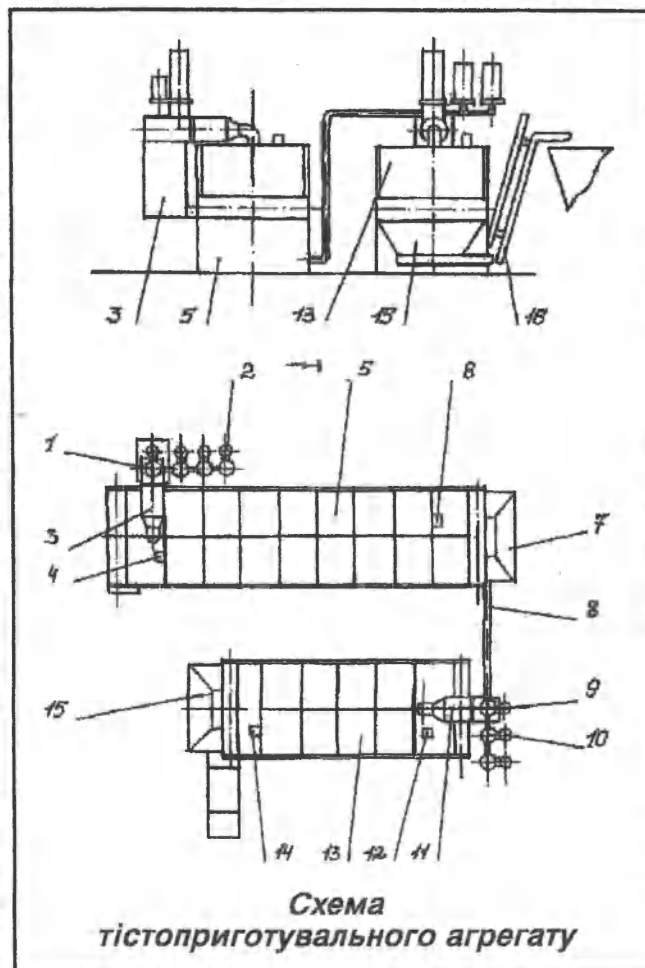

Схема тістоприготувального агрегату